

HỘI CHUÔNG CẢNH BÁO THẾ GIỚI VỀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU

Ngày 9/8/2021, Ủy ban Liên chính phủ về biến đổi khí hậu (IPCC) của Liên hợp quốc đã công bố báo cáo quan trọng về biến đổi khí hậu. Báo cáo dài gần 4.000 trang, do 234 nhà khoa học thực hiện dựa trên phân tích từ hơn 14.000 nghiên cứu. Báo cáo khẳng định, biến đổi khí hậu do con người gây ra đã và đang ảnh hưởng đến thời tiết, khí hậu của mọi khu vực trên toàn cầu. Nhiều hiện tượng thay đổi chưa từng có và sẽ “không thể đảo ngược” trong nhiều thế kỷ, thậm chí là thiên niên kỷ. Theo Tổng thư ký Liên hợp quốc António Guterres, Báo cáo chính là hồi chuông báo động khẩn thiết đối với nhân loại về cách con người đối xử với trái đất và tương lai của hành tinh này.

“Mã đỏ dành cho loài người”

Báo cáo mới công bố của IPCC đã lần đầu tiên khẳng định một cách chắc chắn về trách nhiệm của con người đối với việc ấm lên của trái đất, đồng thời khẳng định xu hướng này sẽ không dừng lại cho đến khi lượng phát thải khí nhà kính về 0; dự báo ngưỡng nóng lên của trái đất sẽ vượt qua 2°C ngay trong thế kỷ này. Ngay cả khi các nhà khoa học soạn thảo báo cáo tỏ ra rất thận trọng khi đưa ra các đánh giá của mình thì những gì đang diễn ra trên hành tinh cũng đã nhấn mạnh thực tại khốc liệt của việc biến đổi khí hậu. Lũ lụt nghiêm trọng xảy ra trên khắp châu Âu và Trung Quốc; những trận hạn hán đáng báo động khởi đầu bằng các trận cháy rừng lớn

ở miền Tây nước Mỹ và Canada. Một trong những nơi lạnh nhất trên hành tinh - Siberia, đã trải qua nắng nóng nghiêm trọng và cháy rừng. Mới đây, đầu tháng 8/2021, trên trang nhất một loạt các tờ báo của Anh, Mỹ xuất hiện hình ảnh một người phụ nữ lớn tuổi đau đớn, bất lực trước trận cháy rừng chưa từng có trên đảo Evia ở Hy Lạp - hình ảnh gói gọn cảm giác đau khổ và sợ hãi của con người nhỏ bé trước sự tức giận của thiên nhiên.

Đáng tiếc là hầu như tất cả những thảm họa này đã xảy ra do tác động của con người. IPCC chỉ ra rằng, các tác động tổng hợp từ hoạt động của con người đã làm tăng nhiệt độ trung bình toàn cầu lên khoảng 1,1°C so với mức trung bình cuối thế kỷ

XIX. Sự đóng góp của các yếu tố tự nhiên vào quá trình nóng lên toàn cầu, như mặt trời và núi lửa, được ước tính là gần bằng 0.

Tổng thư ký Liên hợp quốc António Guterres đã gọi bản báo cáo của IPCC là “mã đỏ dành cho loài người”. Ông nhấn mạnh: những hồi chuông báo động đang vang lên chói tai, và bằng chứng không thể chối cãi là khí thải nhà kính từ việc đốt nhiên liệu hóa thạch và phá rừng đang làm nghẹt thở hành tinh của chúng ta, khiến cho hàng tỷ người bên bờ vực nguy hiểm. Báo cáo này cần phải là hồi chuông báo tử cho than đá và nhiên liệu hóa thạch trước khi chúng phá hủy hành tinh này.

*Mã đỏ là mức cảnh báo cao nhất.

Phản ứng của một người phụ nữ lớn tuổi khi một đám cháy rừng lan đến gần ngôi nhà của bà ở làng Gouves, trên đảo Evia, Hy Lạp - hình ảnh sau đó đã được đưa lên trang bìa của nhiều tờ báo lớn.

Năm điểm đáng chú ý của báo cáo

Báo cáo của IPCC dài 3.949 trang, do 234 nhà khoa học thực hiện dựa trên phân tích từ hơn 14.000 nghiên cứu. Báo cáo là bản tóm tắt rõ ràng và toàn diện nhất về biến đổi khí hậu (trong quá khứ, hiện tại và sẽ như thế nào trong nhiều thập kỷ tới). Báo cáo cũng chỉ ra cách con người có thể ảnh hưởng đến khí hậu trong tương lai thông qua các hành động mà họ thực hiện/hoặc không thực hiện ngay trong hiện tại để làm giảm lượng khí thải carbon dioxide và các khí nhà kính khác. Dưới đây là 5 điểm chính của báo cáo:

Hoạt động của con người đã làm hành tinh ấm lên một cách rõ ràng. Không giống như các báo cáo trước đó, Báo cáo lần này khẳng định con người phải chịu trách nhiệm cho sự nóng lên toàn cầu. Sự gia tăng carbon dioxide trong khí quyển kể từ năm 1750 có liên quan trực tiếp đến hoạt động của con người, phần lớn là việc đốt than, dầu và các nhiên liệu hóa thạch khác khi thế giới bước vào thời kỳ công nghiệp hóa. Lượng khí thải đó đã tăng lên rất nhiều theo thời gian và tiếp tục cho đến ngày nay. Các tác động của việc ấm lên

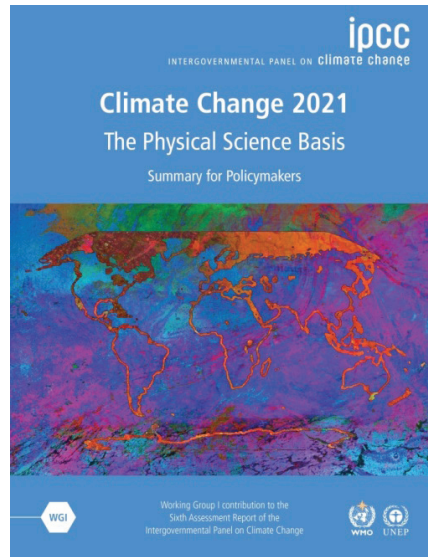
này đang được cảm nhận ở mọi khu vực trên thế giới.

Khoa học khí hậu ngày càng hoàn thiện và chính xác hơn. Hiện nay, các nhà khoa học có nhiều dữ liệu quan sát hơn (các phép đo nhiệt độ và dữ liệu khác từ các thiết bị trên đất liền, dưới đại dương và trong không gian) giúp dự đoán chính xác hơn về những gì đang xảy ra. Sự cải thiện này đặc biệt đáng chú ý ở một số khu vực kém phát triển hơn trên thế giới - trước đây vốn gặp nhiều khó khăn trong việc thu thập dữ liệu khí hậu. Các mô hình máy tính mô phỏng khí hậu

cũng đã được cải thiện đáng kể, giúp cho việc chạy các mô hình nhanh hơn. Những cải tiến này, cộng với khả năng kết nối dữ liệu ngày càng nhiều, giúp các nhà khoa học tin tưởng vào khả năng dự báo chính xác của các mô hình khí hậu trong tương lai, đặc biệt là thấy rõ được mối liên quan giữa biến đổi khí hậu và các hiện tượng khí hậu cực đoan.

Trong 30 năm nữa khí hậu sẽ chỉ xấu hơn cho dù chúng ta có làm gì đi nữa. Thế giới đã ấm lên khoảng 1,1°C kể từ thế kỷ XIX. Báo cáo kết luận rằng, con người đã đưa quá nhiều carbon dioxide và các khí nhà kính khác vào bầu khí quyển đến mức sự nóng lên sẽ tiếp diễn ít nhất cho đến giữa thế kỷ này, ngay cả khi các quốc gia thực hiện ngay lập tức việc cắt giảm mạnh lượng khí thải. Điều đó có nghĩa là, một số tác động đáng chú ý mà thế giới đang chứng kiến hiện nay - như hạn hán cực đoan, các đợt nắng nóng gay gắt, những trận mưa như trút nước và lũ lụt - sẽ tiếp tục tồi tệ hơn trong vòng ít nhất 30 năm tới. Những tảng băng khổng lồ ở Greenland và Tây Nam Cực sẽ tiếp tục tan chảy ít nhất là cho đến cuối thế kỷ này. Mực nước biển có thể tiếp tục tăng trong nhiều thiên niên kỷ nữa.

Biến đổi khí hậu đang diễn ra nhanh chóng. Một số thay đổi của khí hậu đang diễn ra với tốc độ nhanh hơn nhiều so với các thế kỷ trước, thậm chí là nhiều thiên niên kỷ trước. Ví dụ, nồng độ carbon dioxide trong khí quyển lớn hơn bất kỳ thời điểm

Báo cáo của IPCC về biến đổi khí hậu.

nào trong hai triệu năm qua. Mức độ băng biển vào cuối mùa hè ở Bắc Cực thấp hơn bất kỳ thời điểm nào trong 1.000 năm qua. Báo cáo cũng chỉ ra tốc độ này đang diễn ra nhanh hơn nhiều trong những năm gần đây. Mực nước biển dâng đã tăng gần gấp đôi kể từ năm 2006. Mỗi thập kỷ trong bốn thập kỷ qua đều liên tiếp ấm hơn so với trước đó. Các đợt nắng nóng trên đất liền trở nên nóng hơn đáng kể kể từ năm 1950, và các đợt nắng nóng trên biển (những đợt nhiệt độ cực cao trong đại dương có thể giết chết các sinh vật biển) đã tăng gấp đôi tần suất trong 4 thập kỷ qua.

Con người vẫn còn một cánh cửa hẹp. Báo cáo đưa ra 5 tương lai của khí hậu, trong đó con người thực hiện các bước khác nhau để giảm lượng khí thải gây ra hiện tượng ấm lên. Theo hầu hết các kịch bản được thảo luận trong báo cáo, hiện tượng ấm lên sẽ tiếp tục diễn ra sau năm 2040,

cho đến hết thế kỷ này. Trong trường hợp xấu nhất, khi thế giới không làm gì để giảm lượng khí thải, nhiệt độ vào năm 2100 có thể cao hơn từ 3 đến 6°C so với mức trước thời kỳ công nghiệp. Điều đó sẽ gây ra hậu quả thảm khốc. Nhưng báo cáo cũng cho thấy, nếu lượng khí thải được cắt giảm mạnh mẽ, nhanh chóng và rộng rãi, bắt đầu từ bây giờ, có thể hạn chế sự nóng lên sau năm 2050. Trong kịch bản lạc quan nhất, nếu lượng khí thải bằng "0" thì sự nóng lên toàn cầu có thể được giới hạn ở mức 1,5°C vào cuối thế kỷ này (đạt mức cao nhất là 1,5°C vào giữa thế kỷ trước khi giảm xuống dưới 1,5°C vào năm 2100). Tuy nhiên, kịch bản này sẽ cần chi phí khổng lồ và đặc biệt là những cam kết và ý chí chính trị thống nhất của các nhà lãnh đạo trên toàn cầu - điều mà rất khó để đạt được.

Thu Phương (tổng hợp)

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1) <https://www.newscientist.com/article/2286454-earth-will-hit-1-5c-climate-limit-within-20-years-says-ipcc-report/>.
- 2) <https://www.nytimes.com/2021/08/09/climate/un-climate-report-takeaways.html>.
- 3) <https://news.un.org/en/story/2021/08/1097362>.
- 4) <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>.